

УДК 37.018.43:7.05+008

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7\(53\)-347-356](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-7(53)-347-356)

Желанова Вікторія В'ячеславівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, тел.: (050) 193-46-07, <https://orcid.org/0000-0001-9467-1080>

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ

Анотація. У сучасних умовах розвитку креативних індустрій, інтенсифікації міжкультурної комунікації та переосмислення ролі дизайну як інструменту культурної репрезентації особливого значення набуває культурологічний компонент у професійній підготовці майбутніх дизайнерів. Він виступає не лише змістовною складовою фахової освіти, а й чинником формування глибокої, соціально й естетично вмотивованої професійної компетентності.

Зазначено, що культурологічний компонент у системі дизайнерської освіти розглядається як інтегративне поняття, що поєднує знання про культурну спадщину, систему цінностей, семіотику образів, національну ідентичність, соціокультурні традиції та етичні орієнтири. Він формує у здобувачів освіти здатність до свідомого включення культурного змісту у процес проєктування, до рефлексії над естетичними і смисловими аспектами візуального середовища.

Доведено, що культурологічний компонент виступає не лише засобом гуманітаризації дизайнерської освіти, а й важливим чинником формування професійної компетентності майбутнього фахівця. Його інтеграція в освітній процес дозволяє формувати здатність до осмисленої, концептуально вмотивованої проєктної діяльності; розвивати естетичну культуру та світоглядну зрілість; підготувати дизайнера до роботи в умовах міжкультурної взаємодії та ціннісної різноманітності.

Визначено, що культурологічна компетентність проявляється у здатності працювати з культурними кодами, символами, традиціями та естетичними смислами у процесі створення дизайну. Проаналізовано класифікацію компетентностей у мистецькій освіті (за Л. Масол), акцентовано на ролі гуманітарного знання, зокрема культурології, у розвитку концептуального мислення, естетичної рефлексії, творчої індивідуальності та комунікативної здатності дизайнера. Висвітлено підходи вітчизняних дослідників до інтеграції культурологічного змісту в освітній процес. Розкрито механізми реалізації культурологічного підходу: через зміст дисциплін, міждисциплінарну інтеграцію, проєктну діяльність із культурним наповненням, залучення здобувачів освіти до культурного

середовища. Аргументовано, що культурологічний компонент забезпечує автентичність, глибину й етичну цінність дизайнерського продукту та сприяє формуванню дизайнерів як носіїв і творців культурного простору.

Ключові слова: культурологічний підхід, культурологічний компонент, професійна компетентність, дизайнер, дизайнерська освіта, художньо-проектна діяльність, проект.

Zhelanova Viktoriia Vyacheslavivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Educology and Psychological and Pedagogical Sciences, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, tel.: (050) 193-46-07, <https://orcid.org/0000-0001-9467-1080>

THE CULTURAL COMPONENT AS A FACTOR IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE DESIGNERS

Abstract. In the current context of the development of creative industries, the intensification of intercultural communication, and the rethinking of design as a tool for cultural representation, the culturological component in the professional training of future designers is gaining particular significance. It serves not only as a content-related element of professional education but also as a factor in shaping deep, socially and aesthetically motivated professional competence.

The culturological component in the system of design education is understood as an integrative concept that encompasses knowledge of cultural heritage, value systems, image semiotics, national identity, sociocultural traditions, and ethical guidelines. It fosters in students the ability to consciously incorporate cultural content into the design process and to reflect on the aesthetic and semantic aspects of the visual environment.

It is proven that the culturological component functions not only as a means of humanizing design education but also as a key factor in forming the professional competence of future specialists. Its integration into the educational process enables the development of conceptually motivated project work, enhances aesthetic culture and worldview maturity, and prepares designers to operate within contexts of intercultural interaction and value diversity.

Culturological competence is defined as the ability to work with cultural codes, symbols, traditions, and aesthetic meanings in the design process. The article analyzes the classification of competencies in art education (according to L. Masol), highlighting the role of humanities knowledge – particularly culturology – in developing conceptual thinking, aesthetic reflection, creative individuality, and the designer's communicative capacity. It also outlines domestic scholars' approaches to integrating culturological content into educational programs.

The mechanisms for implementing the culturological approach are revealed through curriculum content, interdisciplinary integration, culturally meaningful

project-based learning, and student engagement with the cultural environment. It is argued that the culturological component ensures authenticity, depth, and ethical value in design products and contributes to shaping designers as carriers and creators of cultural space.

Keywords: culturological approach, culturological component, professional competence, designer, design education, artistic and design activity, project.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку дизайнерської освіти в Україні й у світі характеризується зростанням ролі культурної ідентичності, глобальної комунікації та міждисциплінарного підходу до підготовки фахівців. У цьому контексті постає нагальна потреба у переосмисленні змісту професійної підготовки майбутніх дизайнерів, зокрема щодо інтеграції культурологічного компонента як ключового чинника формування їхньої професійної компетентності.

Проблема полягає у відсутності системного підходу до включення культурологічного змісту в освітні програми з дизайну, що знижує ефективність формування у здобувачів освіти здатності до культурно-обґрунтованого проєктного мислення, ускладнює створення автентичного, естетично й етично вмотивованого дизайнерського продукту, а також обмежує їх готовність до професійної діяльності в умовах глобалізованого й мультикультурного середовища.

Наукова значущість проблеми зумовлена необхідністю розробки теоретичних і методичних засад формування професійної компетентності дизайнерів на основі культурологічного підходу, що передбачає вивчення механізмів інтеграції культурних знань, традицій, символіки та естетичних практик у процес фахової підготовки.

З практичної точки зору проблема потребує розв'язання завдань, пов'язаних з оновленням змісту та структури освітніх програм; впровадженням міждисциплінарних курсів і культурно зорієнтованих проєктів; формуванням у здобувачів освіти здатності до культурно-емпатійного дизайну, що враховує специфіку локального і глобального контексту; підготовкою педагогів, здатних реалізовувати культурологічний підхід у професійному навчанні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження (Ю. Дідовець, І. Добрянський, І. Зязюн, Н. Лемешева, Л. Масол, О. Плахотський, Т. Пушкарьова, О. Семененкова, І. Ревенко, О. Федоров та ін.) засвідчують, що інтеграція гуманітарного знання, зокрема культурологічного, в архітектоніку дизайнерської освіти підвищує її якість, сприяє розвитку творчого мислення, формує естетичну і професійну чутливість.

Мета статті – наукове обґрунтування впровадження культурологічного компонента як важливого чинника формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів, що відповідає сучасним запитам суспільства, освіти та ринку креативних індустрій.

Виклад основного матеріалу.

Класифікація компетентностей у мистецькій освіті ґрунтується на системному підході до розвитку особистості в умовах інтеграції художнього, культурного та освітнього компонентів. Науковиця Л. Масол обґрунтовано пропонує класифікувати компетентності, що формуються в процесі загальної мистецької освіти, на кілька основних груп. До особистісних компетентностей відносяться загальнокультурні (ціннісно-орієнтаційні, художньо-світоглядні, культуротворчі, культурно-дозвілєві) та спеціальні, або художньо-естетичні (мистецький тезаурус, ментальний естетичний досвід, художньо-творчі здібності, художньо-образне мислення, естетичне ставлення до дійсності). Функціональні компетентності охоплюють предметні (музичні, образотворчі, театральні, хореографічні тощо), міжпредметні (галузеві – художньо-естетичні та міжгалузеві – художньо-гуманітарні), а також метапредметні (загальнонавчальні), до яких належать інформаційно-пізнавальні уміння (здатність до пошуку та оперування художньою інформацією) і здатність до саморегуляції (уміння організовувати та контролювати власну мистецьку діяльність, самовдосконалюватися через мистецьку самоосвіту та самовиховання). Окрему групу становлять соціальні компетентності, що включають комунікативні (здатність до спілкування щодо мистецтва та естетичних цінностей) і соціально-практичні (готовність до співпраці в мистецькій сфері та роботи в команді) [5].

Культурологічний підхід у контексті формування художньо-проектної компетентності майбутнього дизайнера виконує роль міждисциплінарного об'єднуючого чинника, який дозволяє майбутньому фахівцю з дизайну не лише володіти візуально-графічними інструментами, а й осмислювати соціокультурний простір, у якому функціонуватиме створений ним продукт.

Зміст культурологічної парадигми професійної освіти, на позначення Р. Винничук, розкривається через компоненти, визначені І. Зязюном, а саме: включення культурологічного змісту до традиційної освітньої системи, розвиток культури особистості майбутнього фахівця, а також формування культурологічно орієнтованого освітнього середовища професійної підготовки [1].

Культурологічний підхід, за визначенням Н. Колесник, трактується як система методологічних засобів, що дає змогу аналізувати професійну педагогічну освіту крізь призму базових культурологічних категорій, зокрема: «культура», «творча діяльність», «предметно-перетворювальна діяльність», «культурологічний підхід» [4]. У науковому дослідженні Н. Школяр аналізуються особливості професійної діяльності дизайнера, у якій вагоме значення має творча складова. Авторка розкриває сутність поняття готовності майбутнього дизайнера до професійної діяльності, виокремлюючи її основні компоненти: когнітивний, діяльнісний, особистісний і культурологічний. Особливу увагу приділено обґрунтуванню ролі культурологічної підготовки, яка сприяє формуванню широкого гуманітарного світогляду, опануванню знань про культуру та їх подальшому застосуванню у створенні нових культурних продуктів, наділених глибинними смислами [9].

У трактуванні Н. Школяр філософське осмислення взаємозв'язку між дизайнерською освітою та культурою спрямоване на розуміння закономірностей формування і розвитку дизайнера як творчої особистості в культурному контексті. Задля цього дизайнер залучає культуротворчі чинники, зокрема мовні, національно-архетипні та символічні засоби вираження універсальних смислів. В умовах сучасної освіти опанування студентами культурологічних дисциплін сприяє формуванню широкого гуманітарного світогляду і орієнтує майбутніх дизайнерів на інтеграцію глибоких знань про культуру в процесі реалізації їхнього творчого потенціалу [9]. Щоб смисли набули статусу культурних явищ, вони мають бути певним чином виявлені, матеріалізовані й об'єктивовані. Їхнє втілення відбувається через культурні коди – слова, символи, міфологеми, ідеологеми, поведінкові стереотипи, ритуали, знаки. У процесі вивчення культурології майбутній дизайнер знайомиться з цими кодами, отримуючи уявлення про культурну історію та наратив, який упорядковує уявлення про світ. Охоплюючи мисленням усе, що виходить за межі власного «я», людина інкорпорує побачене у свою професійну діяльність.

В. Прусак наголошує, що загальнотеоретична складова знань, яких має набути майбутній дизайнер, передбачає обов'язкове опанування теоретичних дисциплін гуманітарного та соціально-економічного спрямування, історико-культурного циклу, а також засвоєння соціологічних, соціально-психологічних і педагогічних знань [7, С. 16].

Спираючись на дослідження Ю. Дідовця, Л. Оршанського та І. Котик [2; 6], можна стверджувати, що дизайн не обмежується репрезентацією промислових зразків, а є матеріальним втіленням культурних ідей сучасного суспільства, водночас відображаючи й актуалізуючи майбутні потреби людини. Адже, як зазначає Ю. Дідовець, дизайн «...безпосередньо проєктує річ, товар, а опосередковано – людину та суспільство. І саме проєктування людини, його вигляду, способу життя є його дійсною, усвідомленою або неусвідомленою метою» [2, С. 44].

О. Тюрікова, В. Тітінов та О. Погорєлов підкреслюють, що культурознавча компетентність у професійній діяльності дизайнера виявляється як здатність узгоджувати загальнолюдські, національні та особистісні вияви культури, а також формувати архітектурне середовище, спираючись на культурно-історичні традиції регіону, адаптовані до сучасного контексту [8].

Культуротворча компетентність, у свою чергу, полягає в умінні використовувати середовищний підхід для цілісної естетизації архітектурного простору, забезпечуючи гармонізацію його основних складових. Такий підхід вимагає сформованої понятійно-категоріальної бази в галузі культуротворення, а також вільного володіння інструментами формування предметно-просторового середовища.

Отже, культурологічна компетентність дизайнера є інтегративною характеристикою професійної підготовки, що виявляється в здатності розуміти,

інтерпретувати та використовувати культурні коди, символи, традиції й архетипи в процесі художньо-проектної діяльності. Вона охоплює знання з історії культури, етнокультурні особливості, усвідомлення ролі дизайну як засобу комунікації культурних смислів і формується на основі міждисциплінарної взаємодії гуманітарних, мистецтвознавчих і фахових дисциплін.

У межах фахової підготовки дизайнерів культурологічний підхід реалізується через включення відповідних дисциплін до освітніх програм («Історія культури і мистецтва», «Етнодизайн», «Філософія мистецтва», «Семіотика візуальних образів»), впровадження проектно-орієнтованих форм навчання та візуально-культурних досліджень.

Цей підхід передбачає формування глибокої естетичної чутливості; розвиток навичок інтерпретації культурних образів; критичне осмислення традицій та їх трансформації у сучасному дизайні; стимулювання здатності адаптувати локальні культурні коди до глобального візуального простору.

Реалізація культурологічного підходу в межах фахової підготовки дизайнерів відбувається через інтеграцію знань про культуру, її символіку, історичні традиції та сучасні смисли в систему професійної освіти. Такий підхід спрямований на формування у майбутніх дизайнерів цілісного гуманітарного світогляду, здатності інтерпретувати культурні коди та створювати візуальні продукти, що є не лише функціональними, а й змістовно насиченими. У межах освітньої практики ефективним є залучення студентів до виконання творчих проєктів, що базуються на культурній спадщині, локальних особливостях або регіональних візуальних традиціях. Наприклад, під час курсових і дипломних робіт здобувачі вищої освіти можуть розробляти бренди, айдентику чи предметний дизайн на основі українських орнаментів, народних символів, шрифтів, архітектурних форм.

Серед основних напрямів реалізації культурологічного підходу можемо виокремити:

1. Викладання культурологічних дисциплін через запровадження у навчальний процес курсів з історії культури, мистецтвознавства, етнокультурології, семіотики, філософії культури. Це сприяє глибшому розумінню культурних контекстів і традицій, у яких функціонує дизайнерська діяльність.

2. Міждисциплінарна інтеграція. Поєднання фахових дизайнерських дисциплін з гуманітарними й культурологічними знаннями: наприклад, аналіз архетипів, міфологем, культурних символів у проєктуванні графіки, інтер'єру, моди.

3. Формування культурологічної компетентності, яке здійснюється через розвиток навичок інтерпретації та переосмислення культурних явищ, формування вмінь адаптувати дизайн-продукти до різних культурних середовищ, створення візуальних рішень із урахуванням національних і глобальних культурних кодів.

4. Проєктна діяльність із культурним змістом, у процесі якої здобувачі освіти залучаються до створення проєктів, які репрезентують культурну

спадщину, локальні ідентичності, національні стилі або сучасні тенденції культури, що сприяє формуванню навичок оперування культурними смислами у візуальній формі.

5. Залучення культурного середовища. Освітній простір організовується як культурологічно насичене середовище: майстер-класи з представниками креативної індустрії, участь у культурних подіях, взаємодія з музеями, галереями, мистецькими платформами.

6. Розвиток ціннісно-світоглядних установок. Культурологічний підхід сприяє вихованню поваги до культурного розмаїття, усвідомленню ролі дизайну як чинника культурної комунікації, а також формуванню естетичного смаку та художнього світосприйняття.

У цілому, культурологічний підхід забезпечує не лише збагачення фахової підготовки дизайнерів змістовним контекстом, а й сприяє становленню їх як носіїв і творців культурного простору.

Культурологічний компонент у дизайнерському проєкті – це змістовний рівень, що забезпечує ідентичність, автентичність та ціннісну наповненість створеного продукту. Він проявляється через символіку, стилістику, колірну гаму, шрифтову пластику, матеріали, структуру композиції тощо.

До основних складників культурологічного компонента у контексті підготовки дизайнерів і дизайнерських проєктів належать:

- знання культурної історії, традиції образотворчого мистецтва, народну символіку, архетипи, етнодизайн, семіотику;
- уміння застосовувати культурні коди у композиції, шрифтовому дизайні, колористиці, графічному та предметному моделюванні;
- цінності, серед яких повага до культурної спадщини, етична відповідальність за візуальний вплив, розвиток національної самосвідомості;
- діяльнісна складова, що передбачає вміння створювати проєкти, які транслюють культурно значущі смисли у сучасних формах.

Культурологічний компонент є вагомим чинником розвитку ключових професійних якостей у майбутніх дизайнерів. Насамперед ідеться про розвиток концептуального мислення, яке передбачає здатність формувати візуальні образи, спираючись на глибоке розуміння культурних сенсів. Важливою складовою є також комунікативна компетентність, що виражається у здатності інтерпретувати та створювати візуальний дискурс у контексті міжкультурної взаємодії. Значну роль відіграє формування творчої індивідуальності, яка ґрунтується на інтеграції національних або регіональних традицій у власний дизайнерський стиль. Крім того, культурологічний підхід сприяє розвитку естетичної рефлексії – усвідомлення впливу дизайну на формування та трансформацію культурного ландшафту сучасного суспільства. Формування професійної компетентності з урахуванням культурологічного підходу відбувається через реалізацію міждисциплінарного навчання, організацію творчих проєктів, дослідницьких практик, інтерпретацію культурних артефактів у сучасних дизайнерських формах.

Сучасні українські дизайнери активно використовують культурологічний компонент у своїй творчості. Так, проєкти Banda Agency, FAINA, Gunia Project, а також освітні ініціативи з етнодизайну демонструють, як автентична культурна основа може бути адаптована до вимог сучасної візуальної культури. У контексті підготовки дизайнерів такі приклади можуть бути джерелом натхнення, навчальним матеріалом і практичною базою для проєктної діяльності здобувачів освіти.

Залучення культурологічного контексту дозволяє посилити комунікативну функцію дизайну; поглибити емоційно-сміслову взаємодію з аудиторією; репрезентувати національну або локальну ідентичність; забезпечити етичну та міжкультурну відповідальність. Особливо виразно це проявляється у сучасному українському дизайні, де переосмислення традицій поєднується з актуальними формами подачі. Узагальнення таких практик подано у таблиці:

Таблиця 1

Втілення культурологічного компонента в українському дизайні

Напрямок дизайну	Приклад/Проект	Культурологічний компонент
Графічний дизайн, айдентика	Banda Agency – айдентика «Українського інституту книги»	Символіка книги як носія культури; мінімалізм із національним змістом
	«Євробачення-2017» – візуальний стиль	Образ українського намиста; тема розмаїття через візуальну форму
Ілюстрація, шрифт	https://knigoland.com.ua/ – ілюстрована карта культурних об'єктів	Осмислення регіональних архетипів у сучасному візуальному стилі
	https://rentafont.com.ua/ Українські авторські шрифти (А. Шевченко та ін.)	Стилізація кирилиці на основі рукописної традиції
Предметний дизайн	FAINA Collection (В. Ярмошук) – меблі, декор	Архетипові форми, натхнення язичницькими образами
Мода та текстиль	Юлія Магдич, Віталій Дідок – сучасні вишиванки	Переосмислення традиційної вишивки у сучасному крої
	Gunia Project – текстиль, кераміка, аксесуари	Символіка фольклору, обереги, писанкова орнаментика
UX/UI-дизайн	Платформи музеїв («Мистецький арсенал», «Музей Голодомору»)	Візуальні коди пам'яті, адаптація до цифрового середовища

Таблиця укладена авторкою

Усі зазначені приклади демонструють потенціал культурологічного компонента як джерела творчості, інновацій та глибокого соціального змісту в

дизайні. Залучення таких елементів у процес навчання сприяє вихованню культурно свідомого фахівця, здатного до критичного переосмислення традицій та інтеграції культурних сенсів у візуальну комунікацію.

Висновки.

Сучасна дизайнерська освіта перебуває під впливом глибоких трансформацій, пов'язаних із розвитком креативних індустрій, цифровізації, глобалізації та зростанням уваги до культурного контексту в проєктній діяльності, який забезпечує глибше осмислення проєктного задуму, візуально-комунікативну виразність, естетичну та ціннісну наповненість дизайнерського продукту.

Культурологічний підхід у підготовці дизайнерів забезпечує поглиблення гуманітарного аспекту проєктної діяльності, сприяє формуванню естетичного мислення, культурної ідентичності й етичної відповідальності.

Культурологічний компонент у дизайні виступає змістовим ядром, яке об'єднує форму, функцію та символіку в єдину систему.

Приклади українського дизайну свідчать про ефективність інтеграції традиційних культурних кодів у сучасний візуальний простір, що може слугувати базою для розробки навчальних практик.

Системна реалізація культурологічного підходу в освіті дизайнерів є необхідною умовою формування цілісної професійної компетентності, орієнтованої на смислотворення, креативність і соціальну залученість.

Розробка методичного забезпечення для впровадження культурологічного компонента у систему дизайнерської освіти є перспективним напрямом подальших наукових досліджень.

Література:

1. Винничук Р. Культурологічна парадигма професійного розвитку особистості: аксіологічний аспект. *Scientific and pedagogic internship «Innovative methods of the organisation of the education process in the area of cultural studies and arts in Ukraine and EU countries» : Internship proceedings*, February 22 - April 2, 2021. Wloclawek, Republic of Poland : «Baltija Publishing», 2021. С. 20-24.
2. Дідовець Ю. В. Формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну. Дис...на здоб. наук. ступеня доктора філософії у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. Київ, 2025. 313 с.
3. Добрянський І. А. Креативний компонент структури підприємницької культури дизайнера. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2011. № 5. С. 4-5.
4. Колесник Н. Є. Культурологічний підхід у підготовці майбутніх учителів початкової школи до формування предметноперетворювальної компетентності учнів. *Андрагогічний вісник*: Наукове електронне періодичне видання. Вип. 5. 2014. С. 106-111.
5. Масол Л. Формування базових компетентностей учнів загальноосвітньої школи у системі мистецької освіти. Київ : Педагогічна думка, 2010. 232 с.
6. Оршанський Л., Котик І. Проєктна культура майбутніх дизайнерів як ключовий чинник їхнього професійного становлення. *Зб. наук. праць Уманського держ. пед. Університету*. Вип. 1, 2022. С.152-159.

7. Прусак В. Ф. Організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського. В., 2006. 23 с.

8. Тюрікова О. М., Тітінов В. В., Погорелов О. А. Структура, сутність та зміст культурологічної компетентності майбутніх дизайнерів архітектурного середовища. *Мат. XXV Міжн. наук.-метод. конф. «Управління якістю підготовки фахівців»*. Одеса. 2020. С.117-119.

9. Школяр Н. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх дизайнерів при вивченні культурології. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2014. Вип. 30. С. 186-189.

References:

1. Vynnychuk, R. (2021). Kulturolohichna paradyhma profesiinoho rozvytku osobystosti: aksiologichnyi aspekt. [The Culturological Paradigm of Professional Personality Development: Axiological Aspect] *Scientific and pedagogic internship «Innovative methods of the organisation of the education process in the area of cultural studies and arts in Ukraine and EU countries»* : Internship proceedings, February 22 - April 2. Wloclawek, Republic of Poland : «Baltija Publishing». 20-24 [in Poland].

2. Didovets, Yu.V. (2025). Formuvannia hotovnosti maibutnikh khudozhnykiv dekoratyvno-prykladnoho mystetstva do zastosuvannia tekhnolohii etnodyzainu. [Formation of Future Decorative Art Artists' Readiness to Apply Ethnodesign Technologies]. *Dys...na zdob. nauk. stupenia doktora filosofii u haluzi znan 01 Osvita/Pedahohika za spetsialnistiu 015 Profesiina osvita (za spetsializatsiiamy)*. Kyivska derzhavna akademiia dekoratyvno-prykladnoho mystetstva i dyzainu imeni Mykhaila Boichuka. Kyiv. 2025. 313 [in Ukrainian].

3. Dobrianskyi, I. A. (2011). Kreatyvnyi komponent struktury pidpriemnytskoi kultury dyzainera. [The Creative Component in the Structure of the Designer's Entrepreneurial Culture]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv*. 5. 4-5 [in Ukrainian].

4. Kolesnyk, N.Ye. (2014). Kulturolohichnyi pidkhid u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly do formuvannia predmetnoperetvoriuvanoi kompetentnosti uchniv. [Culturological Approach in Preparing Future Primary School Teachers to Develop Students' Transformative Competence]. *Andrahohichni visnyk: Naukove elektronne periodychne vydannia*. 5. 106-111 [in Ukrainian].

5. Masol, L. (2010). Formuvannia bazovykh kompetentnostei uchniv zahalnoosvitnoi shkoly u systemi mystetskoi osvity. [Formation of Basic Competencies of General Secondary School Students within the System of Art Education] Kyiv : Pedahohichna dumka. 232 [in Ukrainian].

6. Orshanskyi, L., Kotyk, I. (2022). Proiektna kultura maibutnikh dyzaineriv yak kliuchovy chynnyk yikhnoho profesiinoho stanovlennia. [Project Culture of Future Designers as a Key Factor in Their Professional Development]. *Zb. nauk. prats Umanskoho derzh. ped. Universytetu*. 1, 2022. S.152-159 [in Ukrainian].

7. Prusak V.F. orhanizatsiino-pedahohichni zasady pidhotovky maibutnikh dyzaineriv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh Ukrainy [Organizational and Pedagogical Principles of Training Future Designers in Higher Education Institutions of Ukraine]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoy osvity». Vinnytskyi derzhavnyi pedahohichniy universytet imeni M. Kotsiubynskoho. V., 2006. 23 [in Ukrainian].

8. Tiurikova, O.M., Titinov, V.V. & Pohorelov, O.A. (2020). Struktura, sutnist ta zmist kulturolohichnoi kompetentnosti maibutnikh dyzaineriv arkhitekturnoho seredovyshcha.[Structure, Essence, and Content of Culturological Competence of Future Designers of Architectural Environments]. *Mat. KhKhU Mizhn. nauk.-metod. konf. «Upravlinnia yakistiu pidhotovky fakhivtsiv»*. Odessa. 117-119 [in Ukrainian].

9. Shkoliar, N. (2014). Formuvannia hotovnosti do profesiinoy diialnosti maibutnikh dyzaineriv pry vyvchenni kulturolohii. [Formation of Future Designers' Readiness for Professional Activity through the Study of Culturology]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Seriia: Pedahohika. Sotsialna robota. 30. 186-189 [in Ukrainian].